

PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÓK ÜGYFELEINEK AZONOSÍTÁSA

Az Európai Unió pénzmossási irányelvei (ld. [2021/22. Infojegyzet](#)):

- 1991: 91/308/EGK irányelve a pénzügyi rendszerek pénzmosság céljára való felhasználásának megelőzéséről (hat. kiv.);
- 2005: 2005/60/EK irányelve a pénzügyi rendszereknek a pénzmosság, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről (hat. kiv.);
- 2006: 2006/70/EK irányelv a „politikai közszereplők” fogalmát, valamint az egyszerűsített ügyfél-átvilágítási eljárások és az alkalmi vagy nagyon korlátozott alapon folytatott pénzügyi tevékenység alapján nyújtott mentesség technikai követelményeit illetően a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó végrehajtási intézkedések megállapításáról (hat. kiv.);
- 2015: [\(EU\) 2015/849 irányelv](#) a pénzügyi rendszerek pénzmosság vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről;
- 2018: [\(EU\) 2018/843 irányelv](#) a pénzügyi rendszerek pénzmosság vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv módosításáról.

A Kormány [T/15996](#) számon benyújtotta A pénzügyi és egyéb szolgáltatók azonosítási feladataihoz kapcsolódó adatszolgáltatási háttér megteremtéséről szóló törvényjavaslatát. A pénzügyi szolgáltatók azonosítási feladatai közül jelen háttéranyag az ügyfélazonosítás, ügyfélátvilágítás körülményeit, kritériumrendszerét járja körbe. Ismerteti a főbb típusokat, áttekinti az elmúlt egy év változásait, jogszabályi módosításait.

Ügyfél-átvilágítás

Az ügyfél-átvilágításra vonatkozó hatályos jogszabályok a következők:

- [2017. évi LIII. törvény](#) a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról (továbbiakban Pmt. tv.),
- [2015. évi CCXXII. törvényt](#) az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól (továbbiakban E-ügyintézési tv.),
- [26/2020. \(VIII. 25.\) MNB rendelet](#) a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól (továbbiakban 26/2020. MNB rendelet).

A [Pmt tv.](#) legutóbbi átfogó – 2020. január 10-étől hatályos – módosítása az ügyfél-átvilágítás szabályait, esetköreit, technológiáját számos helyen érintette, így a törvény végrehajtásához kapcsolódó MNB rendelet (45/2018.) is átfogó módosításra, illetve a [26/2020. MNB rendelettel](#) felülvizsgálatra szorult.

A 26/2020. MNB RENDELET FŐBB RENDELKEZÉSE

A [26/2020. MNB rendelet](#) bevezeti az **erős ügyfélhitelesítés** fogalmát, mely olyan kétfaktoros ügyfélhitelesítést jelent, ahol a hitelesítési kategóriák egymástól függetlenek, azaz az egyik feltörése nem befolyásolja a többi megbízhatóságát. A hitelesítési kategóriák a következők:

- az ügyfél által ismert információ, azaz ismeret;
- az ügyfél által birtokolt dolog, azaz birtoklás;
- az ügyfél biológiai tulajdonsága, az ügyfél jellemzője.

Az auditált elektronikus hírközlő rendszer útján végzett ügyfél-átvilágítás fogalomrendszerében történt változásnak köszönhetően a valós és nem valós idejű elektronikus ügyfél-átvilágítás helyébe a közvetlen és a közvetett elektronikus ügyfél-átvilágítás lépett.

Az auditált elektronikus hírközlő rendszer

Az auditált elektronikus hírközlő rendszerben használt eszköz lehetővé teszi:

- az ügyfél távoli, elektronikus adatátviteli csatornán történő átvilágítását,
- az ügyfél nyilatkozattételét,
- az ügyfél által tett nyilatkozat értelmezését,
- a nyilatkozat biztonságos tárolását,
- a tárolt adatok visszakeresését és ellenőrzését.

Az auditált elektronikus hírközlő rendszerrel szemben felállított követelmények közé új elemként bekerült az „**élőség vizsgálat**” követelménye (a 26/220. MNB rendelet indoklása). Ennek alkalmazása azt jelenti, hogy a rendszernek képesnek kell lennie arra, hogy:

- a távolban lévő ügyfélről egyértelműen megállapítható legyen, hogy valós, élő személy,
- az auditált hírközlési elektronikus eszközt és rendszert valós időben személyesen használja,
- az élő kép nem manipulált.

A rendelet új elemeként az ügyfél-átvilágítási módok köre további megoldással (e-személyi bevonás) bővül. ([Szegfű, 2020](#)) A videós alapú ügyfél-átvilágítás leginkább a videó-beszélgetés típusú ügyfél-azonosításhoz volt hasonlítható. Ezt leggyakrabban a videós bankszámlanyitás során alkalmazzák. Hátránya, hogy csak nyitvatartási időben használható. Ez után következett a szelfi alapú képösszevetési technológia alkalmazása, majd a teljes körű ügyfél-átvilágítás elvégzéséhez a szelfi technológiát összekötötték a [Központi Azonosítási Ügynökség](#) (KAÜ) technológiájával. Ez utóbbi az új technológiákat átvevő és alkalmazó Ügyfélkapu rendszer. Mindezen technológiák alkalmazásakor eddig szükség volt az ügyfél fokozott biztonságú vagy minősített elektronikus aláírásához.

A közvetett elektronikus ügyfél-átvilágítás

A legújabb megoldás az elektronikus tárolólemez tartalmazó személyazonosító okmány (e-személyi vagy biometrikus útle-

vél) felhasználása a személyazonosság-igazoló ellenőrzési folyamat során. A közvetett elektronikus ügyfél-átvilágítás tehát három lépésre egyszerűsödött ([26/2020 MNB rendelet](#) 9.§):

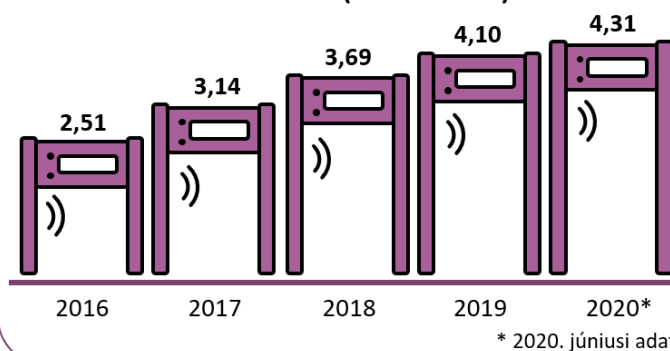
1. az ügyfélről úgy készül fénykép-felvétel, hogy arcképe felismerhető, rögzíthető legyen,
2. a szolgáltató ellenőrzi, hogy az ügyfél megfelel-e az élőségi vizsgálat feltételeinek,
3. az azonosítás során használt személyazonosító okmányt úgy rögzíti (fényképezi le), hogy azon ellenőrizhető legyen hatósági előírásoknak való megfelelés. Láthatónak és felismerhetőnek kell lennie a biztonsági elemeknek (sérülésmentes hologram, kinegram) és az adatso-roknak.

KÖZPONTI AZONOSÍTÁSI ÜGYNÖK (KAÜ ÉS ÜGYFÉLKAPU)

Az elektronikus ügyfél-azonosítás a közigazgatásban a Központi Azonosítási Ügynök (KAÜ) rendszerén keresztül folyik (ismertebb nevén Ügyfélkapu). A rendszer létrehozását az Európai Parlament és Tanács [910/2014/EU](#) rendelete (eIDAS) alapozta meg, mely az elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosítás kereteit és szabályait alkotta meg. Az uniós rendelet egyik legfontosabb újdonsága az elektronikus és a hagyományos aláírás egyenértékűségének elfogadása.

A haza jogrendbe való átültetését az E-ügyintézési törvény és a hozzá kapcsolódó kormányrendelet alapozta meg.

Érvényes jelszóval rendelkező Ügyfélkapuk száma, 2016–2020 (millió darab)

Forrás: [Infoszolg/BM Monitoring adatok](#)

A vonatkozó jogszabályok a következők:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014. július 23-i [910/2014/EU RENDELETE](#) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról;
- Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló [2015. évi CCXXII. törvény](#) (E-ügyintézési tv.);
- [451/2016. \(XII. 19.\) Korm. rendelet](#) az elektronikus ügyintézés részletszabályairól.

A KAÜ az elektronikus ügyintézés során az ügyfelek teljes körű azonosítására szolgál. Az azonosítás folyamán az ügyfelek adatait továbbítja a felhasználók és intézmények felé, elvégzi az azonosítást és viszontazonosítást egyaránt.

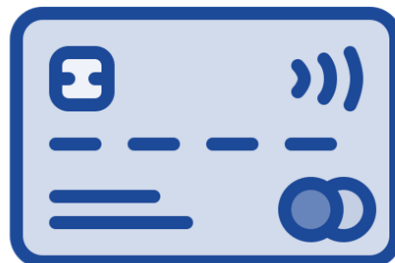
ELEKTRONIKUS SZEMÉLYAZONOSÍTÓ IGAZOLVÁNY

Az elektronikus személyi igazolvány (továbbiakban e-személyi) a [36/2019 BM rendelet](#) legutóbbi módosításának (20/2020. BM rend.) köszönhetően **2020 augusztusától a tároló elemén elhelyezett szolgáltatásazonosító felhasználásával pénzforgalmi szolgáltatáshoz szükséges ügyfél-hitelesítésre, és a jogosultság ellenőrzésére is használható.** Az erre vonatkozó javaslat hangsúlyos elemként szerepelt [a Bankszövetség digitalizációs javaslat-csomagjában](#), melyet 2019 második felében tettek közzé. A 19. pontban megfogalmazott javaslat kitér arra, hogy a pénzügyi szolgáltatók ügyfelei használhassák az e-személyi által igénybe vehető elektronikus azonosítási szolgáltatásokat, illetve, hogy az ügyfelek adatai a KAÜ pénzmosási azonosítás céljára történően felhasználhatók, ellenőrizhetőek legyenek. A 20/2020 BM rendelet megteremtette e javaslatok jogszabályi hátterét.

Az e-személyi felhasználhatósága pénzforgalmi szolgáltatás igénybevételekor elsősorban az elektronikus azonosítási funkciójához köthető. További funkciói:

- az elektronikus úti okmány funkció,
- a közösségi közlekedési funkció,
- az elektronikus aláírási funkció.

2016. január 1. és 2020. december 31. között igényelt személyi igazolványok adatai

Összesen **6,42 millió** darab

91,6% tartalmaz chipet.

Ujjnyomatot **51,2%** tartalmaz.

5,4% tartalmaz elektronikus aláírást.

Forrás: [Infoszolq/BM eSzemélyi statisztika](#)

Az azonosítási funkció alkalmazásánál az arra jogosult szerv egy, a rendelkezésére bocsátott kulcs (hozzáférés) segítségével képes az ügyintézéshez szükséges adatokhoz hozzáférni. Ehhez természetesen szükség van az ügyfél hozzájárulására a kártyához tartozó PIN vagy CAN azonosító megadásával. Ez úgynevezett kétfaktoros, erős hitelesítést tesz lehetővé, ami feltételezi a kártya fizikai meglétét és a hozzá tartozó PIN kódot. Az e-hitelesítéshez szükség van tovább otthoni kártyaolvasóra és hozzá tartozó szoftverre (e-személyi kliens) vagy olyan okostelefonra, mely NFC-képes technológiával bír. Az ilyen telefonnal készült képet a szolgáltató intézmény (pénzforgalmi szolgáltató) az általa fejlesztett mobilapplikáció (mesterséges intelligencia) segítségével, valós időben képes összehasonlítani az igazolvány chipjén tárolt képpel ([Szegfű 2020](#); [goodID.net](#), 2020. augusztus).

AZ E-ÜGYINTÉZÉS TÖRVÉNY A PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÓKRÓL

Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló [2015. évi CCXXII. törvény](#) legutóbbi, 2020. novemberi módosításának (2020. évi CXXI. törvény) köszönhetően, 2022 januárjától még egyszerűbbé válik a pénzügyi intézmények számára az elektronikus ügyfél-azonosítás. A pénzügyi szolgáltatók az ügyfelek főbb azonosító adatait

(ügyfél neve, anyja neve, születési helye és ideje) a KAŰ szolgáltatáson és az összerendelési nyilvántartáson keresztül személyes ügyintézés nélkül tudják majd átvenni. A sikeres azonosítást követően az ügyfél további adatai, aláírása, arcképmása a pénzügyi szolgáltató számára ingyenesen lesz elérhető. Az adatátadás a közhiteles hatósági nyilvántartásokból automatikus információátadással fog történni. ([E-ügyintézési tv. 42/B. §](#))

Források:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2018. május 30-i (EU) [2018/843 IRÁNYELVE](#) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014. július 23-i [910/2014/EU RENDELETE](#) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról (eIDAS rendelet);
- [2017. évi LIII. törvény](#) a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról
- Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló [2015. évi CCXXII. törvény](#) (E-ügyintézési tv.)
- [451/2016. \(XII. 19.\) Korm. rendelet](#) az elektronikus ügyintézés részletszabályairól
- [26/2020. \(VIII. 25.\) MNB rendelet](#) a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól
- Papp Zsófia. Magyarázat a Pénzmosás és a Terrorizmus Finanszírozása Megelőzéséről és Megakadályozásáról. Budapest: Wolters Kluwer, 2019.
- [MNB sajtóközlemény](#) a digitális ügyfél-azonosításról, 2020. december
- Szegfű László: Otthonról is azonosíthatjuk magunkat és szerződhetünk a bankkal, [MNB.hu/szakmai cikkek](#)
- Szegfű László: Nem mész fiókba a koronavírus miatt? Új világ jön az otthoni bankolásban [Portfolio.hu 2020. szeptember 8.](#)
- [E-személyi: hasznosabbá válhat a chipes igazolvány a banki ügyfél-hitelesítés bevezetésével](#), googID.net, 2020. augusztus 11.
- [Bógyi Attila–Csányi Péter–Kovács Levente: A jövő bankja, a bankok jövője – A Magyar Bankszövetség digitalizációs javaslatai](#), Gazdaság és Pénzügy, 2019/3.
- Belügyminisztérium monitoring jelentések, adatok. Elektronikus közszolgáltatásokat és ügyfélszolgálati tevékenységet összefoglaló monitoring [jelentés](#), 2020. január – június